

การศึกษาตำนานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในอำเภอซีเหมิน เมืองผู่เอ๋อ มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

SHEN QIANYUAN¹ และ บัวผัน สุพรรณยศ²

สาขาภาษาไทยเพื่ออาชีพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย¹

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย²

E-mail: 1346592790@qq.com¹, maebua@hotmail.com²

วันที่รับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2022

วันแก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2023

วันที่ตอบรับบทความ: 24 มกราคม 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดสรรและแปลตำนานของชาวลัวะในอำเภอซีเหมิน เมืองผู่เอ๋อ มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้วยวิธีดำเนินการวิจัยคือ การคัดสรรและแปลตำนานเกี่ยวกับชาวลัวะในหนังสือชื่อกังหลี่ (司岗里) ได้ผลการวิจัยว่า ในหนังสือชื่อกังหลี่ทั้งหมดมี 26 บท ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาแล้วพบว่า มีตำนาน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) ตำนานการสร้างโลก พบว่า ชาวลัวะนับถือเทพเจ้าโมเหว่ย (MoWei) เป็นเทพเจ้าสูงสุด 2) ตำนานจุดกำเนิดชื่อกังหลี่ พบว่าบรรพบุรุษของชาวลัวะออกมาจากถ้ำชื่อกังหลี่ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดและเป็นรากเหง้าของชาวลัวะ 3) ตำนานน้ำท่วมโลก พบว่าชาวลัวะมีประสบการณ์น้ำท่วมสองครั้ง 4) ตำนานการสร้างบ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม และการเพาะปลูก พบว่า เทพต้าหว่าแจกจ่ายน้ำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และแบ่งงานให้ลูกแปดคน ซานมู่ลั่ว (SanMuLuo) เป็นผู้สอนการสร้างบ้านเรือนให้แก่ชาวลัวะ 5) ตำนานการบูชาบรรพบุรุษ พบว่า เทพอันมู่ไกว่ (AnMuGuai) เป็นผู้บูชาดวงวิญญาณมารดา และทำให้ชาวลัวะได้มีประเพณีการบูชาบรรพบุรุษ และ 6) ตำนานกลองไม้ พบว่า ชาวลัวะใช้กลองไม้โมเหว่ยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับเทพเจ้า ตำนานทั้ง 6 เรื่อง ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรม และวิถีชีวิตของชาวลัวะ

คำสำคัญ: ตำนาน ลัวะ จีน การแปล หนังสือชื่อกังหลี่

A Study of Lua Ethnic Group Legends in Ximeng District, Pu'er City, Yunnan Province, People's Republic of China

SHEN QIANYUAN¹ and Buaphan Suphanyot²
Master's degree program (M.E.d) in Thai Language for Career Program,
University of the Thai Chamber of Commerce¹
Associate Professor in Department of Thai Language, Faculty of Humanities,
University of the Thai Chamber of Commerce²
E-mail: 1346592790@qq.com¹, maebua@hotmail.com²

Received: November 5, 2022

Revised: January 16, 2023

Accepted: January 24, 2023

Abstract

This study aims to select and translate legends of the Lua ethnic group in Ximeng District, Pu'er City, Yunnan Province, People's Republic of China. The research method is the selection and translation of Lua legends in Si Gang Li. The study found that Si Gang Li comprises 26 chapters. The researcher found six legends: 1) the Creation of the World, the study found that Lua people worship MoWei as the supreme god, and 2) the Origin of Si Gang Li. The study found that Lua's ancestors came from Si Gang Li Cave, which is considered Lua's origin and grassroots; 3) the Flood, the study found that the Wa people experienced two floods.; 4) the Creation of houses, clothing, and agriculture. The study also found that the Dawa god distributed water to various ethnic groups and divided the work among his eight children, and the AnMuLuo god taught Lua people how to build houses; 5) the Worship of Ancestors, the study found that the AnMuGuai god worshipped his mother's spirit and this originated the tradition of ancestor worship; and 6) the Wooden Drum, the study found that Lua people used MoWei drum as a tool to communicate with gods. All these six legends talk about the Lua people's background, culture, beliefs, tradition, and way of life.

Keywords: Legend, Lua, China, Translation, Si Gang Li

บทนำ

ลัวะเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานประมาณ 2,000 ปี ในอดีตชาวลัวะเคยมีวิวัฒนาการที่เจริญรุ่งเรือง และอาศัยกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในประเทศจีน เมียนมาร์ ไทย ลาว และประเทศอื่น ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาชนจีน จะเรียกกันว่า “หว่า” ซึ่งอาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนาน (หม่า เซ่าจ่าน 马少展 และ หนิง เฉิงชุน 宁成春, 1981) ทั้งนี้กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อาศัยอยู่แต่ละที่ของประเทศไทยมีชื่อแตกต่างกัน เช่น จังหวัดน่านเรียกว่า “ลัวะ” จังหวัดแม่ฮ่องสอนเรียกว่า “ลวี่เอะ” จังหวัดเชียงใหม่เรียกว่า “ลวะ” และจังหวัดเชียงรายเรียกว่า “ปลั่ง” (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ, 2555) ชาวลัวะมีความเชื่อทางศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ รวมทั้งยังมีความเชื่อเกี่ยวกับผีที่เชื่อว่าวิญญาณไม่ตาย และในความเชื่อของแต่ละพื้นที่ ก็จะมี ความแตกต่างกัน เช่น ลัวะในจังหวัดน่านจะนับถือผีทางสายผู้หญิง (แม่) แต่ลัวะในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอนนับถือผีทางสายผู้ชาย (พ่อ) ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นโครงสร้างทางสังคมที่คล้ายกับในมณฑลยูนนานและหม่า (ชลธิรา สัตยารัฒนา, 2530) อย่างไรก็ตาม ลัวะยังมีวัฒนธรรมการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นนิทานพื้นบ้าน ตำนานที่ช่วยให้เข้าใจในสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม และช่วยสืบสานวัฒนธรรมให้สังคมมีความสงบสุข (เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, 2530) นอกจากนี้ตำนานยังช่วยสร้างความบันเทิงและหลอมรวมจิตใจของชาวลัวะให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งถือได้ว่าตำนานมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตของผู้คนในอดีต ปัจจุบันจึงมีนักศึกษาจีนจำนวนมากไปรวบรวมข้อมูลเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาจีนกลางให้ลูกหลานสืบทอดวัฒนธรรมของชาวลัวะ ผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารวิชาการที่กล่าวถึงตำนานชื่อทางหลักของชาติพันธุ์ลัวะในประเทศจีน จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ 1) การสำรวจประวัติศาสตร์สังคมของชนชาติว่า (佤族社会历史调查) ของ ชิว อี้เฟิง (邱锬锋) และคณะ (1957) มีเนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงการสร้างโลก การกำเนิดของมนุษย์ การก่อตัวและการอพยพของประชาชาติ การกำเนิดของภาษา การค้นพบเมล็ดธัญพืช การประดิษฐ์ไฟ และประเพณีการผลิตและการดำรงชีวิตต่าง ๆ ของชาวลัวะในอำเภอซีเหมิง มณฑลยูนนาน 2) หนังสือเรื่องวรรณคดีแห่งมณฑลยูนนาน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (云南民族文学与东南亚) ของฟู่กวางหยู (傅光宇, 2007) กล่าวถึงตำนานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในมณฑลยูนนาน เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ กลุ่มชาติพันธุ์ซู่ กลุ่มชาติพันธุ์จ้วง ฯลฯ และ 3) ชื่อทาง หลัก (司岗里) ของ ปี้ เติงเฉิง (毕登程) และ สุยกว่า (隋嘎, 2009) กล่าวถึง ตำนานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในอำเภอซีเหมิง เมืองผู่เอ้อ มณฑลยูนนาน เนื่องจากชาวลัวะไม่มีภาษาเขียน ตำนานหลายเรื่อง

จึงถูกถ่ายทอดด้วยการแสดงออกทางปากในลักษณะการเล่าเรื่องก่อนและค่อย ๆ พัฒนาไปเป็นรูปแบบการร้องเพลงจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกหนังสือ 1 เล่ม คือ ชื่อทางหลี่ ของ ปี้ เต็งเฉิง และ สุกง่า (2009) เพราะเป็นหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่ล่าสุด และมีข้อมูลที่รวบรวมได้ค่อนข้างสมบูรณ์ ตำนานส่วนใหญ่กล่าวโดยสุยก่าที่เป็นผู้พิพากษาเก่าที่มีชื่อเสียงของอำเภอซีเหมิง ส่วนปี้ เต็งเฉิง เป็นสมาชิกสมาคมนักเขียนของมณฑลยูนนาน เขาอุทิศตนให้กับการค้นคว้าเกี่ยวกับตำนานของชาวลัวะและได้ทำการตีความแนวคิดพื้นฐานใหม่ของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมลัวะ ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายเพื่อเติมเต็มข้อมูลด้านวัฒนธรรมของชาวลัวะให้มีความสมบูรณ์

คำถามการวิจัย

ตำนานเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพราะเป็นเรื่องราวขานที่มีมาแต่อดีตซึ่งกลุ่มชนนั้นมักมีความเชื่อว่าจะเกิดขึ้นจริง เรื่องราวเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต ประเพณี ศาสนา ค่านิยม ศิลปะ ภาษา ฯลฯ แม้ว่าตำนานอาจเป็นเรื่องจริงหรือไม่ก็ได้ อาจมีหลักฐานหรือไม่ก็ได้ แต่ก็มีความสำคัญในฐานะที่เป็นภูมิปัญญาของสังคมที่จะอธิบายเรื่องราวของตนอย่างหลากหลาย นิทานพื้นบ้านมีบทบาทสำคัญต่อการถ่ายทอดการเรียนรู้เสริมสร้างบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวความคิด ทัศนคติและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลรวมทั้งมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์และสังคมในหลายด้าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อคัดสรรและแปลตำนานของชาวลัวะในอำเภอซีเหมิง เมืองผู่เอ๋อ มณฑลยูนนาน จากหนังสือชื่อทางหลี่ ของ ปี้ เต็งเฉิง และ สุกง่า (2009)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เฉินจิ้ง (陈静) และ ถังเฉา (唐曹, 2006) เสนอวิจัยเรื่อง น้ำเต้ากับตำนานกำเนิดมนุษย์: การตีความวัฒนธรรมการบูชาน้ำเต้าในชนกลุ่มน้อยของมณฑลยูนนาน (葫芦与人类起源神话——云南少数民族葫芦崇拜的文化解读) ได้ศึกษาด้านการสร้างโลกของมณฑลยูนนาน วิเคราะห์ตำนานการสร้างมนุษย์จากน้ำเต้าของมณฑลยูนนาน จะได้ว่าน้ำเต้าเป็นของสำคัญสำหรับชาวยูนนาน เพราะรูปร่างของน้ำเต้าเหมือนท้องของแม่ตั้งครรภ์ จึงถือเป็นการบูชาอวัยวะสืบพันธุ์ของชาวยูนนาน ศิริพร ณ ถลาง (2539) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของคนไท งานวิจัยนี้

วารสารมนุษยกับสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Journal of Man and Society Faculty of Humanities and Social Sciences

ศึกษาเปรียบเทียบตำนานสร้างโลกของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในและนอกประเทศไทย ได้แก่ ไทอาหม ไทใหญ่ ไทลื้อ ไทจีน ไทยวน-ล้านนา อีสาน ลาว ไทดำ ไทขาว และจ้วง

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารหนังสือวิชาการ จำนวน 1 เล่ม คือ ชื่อทางหลี่ ที่สำนักพิมพ์ประชาชนยูนนาน ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2009 รวมเนื้อหา 178 หน้า

กรอบแนวคิดการวิจัย

รัชณี กาวี (2558) สรุปว่า ตำนานมีบทบาทต่อสังคมไทย ได้แก่ 1) บันทึกความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทยในท้องถิ่นที่เล่าเรื่องของผู้เล่า เนื้อหาของตำนานไม่ได้ถูกถ่ายทอดเท่านั้น แต่ผู้เล่ายังเล่าถึงสภาพทั่วไปของคนในท้องถิ่นด้วย 2) สะท้อนให้เห็นสภาพและบทบาททางสังคม 3) สะท้อนให้เห็นความเป็นมนุษย์ 4) สะท้อนให้เห็นความเชื่อในด้านต่าง ๆ 5) อธิบายเรื่องที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติด้วยความเชื่อ 6) ให้ข้อคิดแก่คนเกี่ยวกับการทำความดี ผู้ฟังหรือผู้อ่านตำนานท้องถิ่นจะมีความคิดเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมที่ว่า ใครทำดีจะได้ดี ใครทำชั่วจะได้ผลชั่วตอบแทน และ 7) สร้างความภาคภูมิใจกับคนในท้องถิ่น เมื่อผู้คนในท้องถิ่นทราบประวัติและความเป็นมาของมนุษย์หรือสถานที่ในท้องถิ่นจะเกิดความภูมิใจ แล้วทำให้รักถิ่นเกิดเกิดเทิดทูนบรรพบุรุษและช่วยกันรักษาวัฒนธรรมเหล่านี้สืบไป

นิยามศัพท์

เทพเจ้า หมายถึง ผู้มีอำนาจสูงสุดอยู่บนสวรรค์ และเป็นหัวหน้าของเหล่าเทวดา

เทพ หมายถึง เทวดาอยู่บนแห่งสวรรค์ แห่งดิน และแห่งมนุษย์

กลุ่มชาติพันธุ์หว่า หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ คนจีนเรียก “กลุ่มชาติพันธุ์หว่า”

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาดำเนินการของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในอำเภอซีเหมิง เมืองผู่เอ๋อ มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. **การคัดสรรข้อมูล** ผู้วิจัยได้คัดสรรตำนานเกี่ยวกับชาวลัวะและพบว่าหนังสือชื่อทางหลี่ได้มีการกล่าวถึงตำนานของชาวลัวะในหลายเรื่อง ซึ่งครอบคลุมประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรม วิถีชีวิต หนังสือเล่มนี้เป็นมหากาพย์การสร้างสรรคที่เก่าแก่ที่สุดของชาวลัวะ จึงถูกนับถือเป็นรากเหง้าและสารานุกรมของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวลัวะ นอกจากนี้ ทั้งนี้เป็นหนังสือที่ผู้แต่งใช้เวลา

มากกว่าสิบปีในการสัมภาษณ์ชาวบ้านหลายร้อยคนในอำเภอซีเหมิง เมืองผู่เอ๋อ มณฑลยูนนาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

2. การแปล ผู้วิจัยได้นำหนังสือชื่อภาษาอังกฤษ ปี เต็งเจิง และ สุกง่า (2009) สำนักพิมพ์ประชาชน ยูนนานมาแปลเป็นภาษาไทยตามแนวทางทฤษฎีความหมาย จึงใช้กลวิธีการแปลบริบททางวัฒนธรรม 4 ประเภท ได้แก่ 1) การอธิบายความในบทแปล 2) การละข้อมูลในต้นฉบับ 3) การเพิ่มข้อมูล และ 4) การเปลี่ยนให้เป็นวัฒนธรรมปลายทาง (จูนวิชน์ ไกรเพิ่ม, 2559) โดยมีชัยรัตน์ กิตติคุณผดุงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนและภาษาไทยตรวจทานการแปลของผู้วิจัยและมีการปรับแก้ไขให้ถูกต้อง

3. สรุปและอภิปรายผล เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีตำนาน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) ตำนานการสร้างโลก 2) ตำนานจุดกำเนิดชื่อทางหลี่ 3) ตำนานน้ำท่วมโลก 4) ตำนานการสร้างบ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม และการเพาะปลูก 5) ตำนานการบูชาบรรพบุรุษ และ 6) ตำนานกลองไม้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ตำนานการสร้างโลก เทพเจ้าแต่ละองค์ของกลุ่มชาติพันธุ์หว่ามีอำนาจและมีหน้าที่ต่างกันไป ระหว่างแต่ละองค์ไม่มีการแทรกแซงกันหรือการควบคุมกัน ตำนาน ๆ ไป ก็ได้มีการจัดอันดับของตำแหน่ง น้อยใหญ่ เทพเจ้าไม่เหว่ยเป็นเทพเจ้าที่มีตำแหน่งสูงสุด เป็นทั้งเทพเจ้าที่สร้างและพิทักษ์สวรรค์ ผืนดิน และมนุษย์ จึงเป็นเทพเจ้าแห่งสวรรค์ เทพเจ้าแห่งแผ่นดิน และเทพเจ้าแห่งมนุษย์ทั้งหมด ดังนั้นการบูชาหรือเย (Riye)¹ ชื่อทางและกลองไม้ ก็ต้องบูชาเทพเจ้าไม่เหว่ยด้วย กลุ่มชาติพันธุ์หว่าเรียกเทพเจ้าไม่เหว่ยแห่งสวรรค์ว่า “โมเหว่ยหม่า (Ma)” เรียกเทพเจ้าไม่เหว่ยแห่งผืนดินว่า “โมเหว่ยไต้ (Dai)” และเรียกเทพเจ้าไม่เหว่ยแห่งมนุษย์ว่า “โมเหว่ยผู่อี้ (PuYi)” นอกจากนี้ยังมีเทพอีกองค์หนึ่งที่ครั้งหนึ่งเป็นเทพเจ้าไม่เหว่ยกับอีกครั้งเป็นเทพหรือเย กลุ่มชาติพันธุ์หว่าเรียกเทพองค์นี้ว่า “โมเหว่ยจี (Ji)”² รือเย” เทพเจ้าไม่เหว่ยหม่ามีเทพเหลียนหมู่ย่า (LianMuYa) เทพซือมีอโป (SiMePo) เทพหลี่ (Li) และเทพหลุน (Lun) สื่อองค์ เทพเจ้าไม่เหว่ยไต้มีเทพฟา (Pa) เทพผี้ (Pi) เทพเลี่ย (Lie) และเทพเล่อ (Le) สื่อองค์ และเทพเจ้าไม่เหว่ยผู่อี้ก็คือเทพมาหนง (MaNong) และเทพอันมู่ไกว่ (AnMuGuai) ส่วนเทพกาง (Gang) เทพหลี่ (Li) เทพหว่า (Wa) และเทพวัน (Wan) สื่อองค์นี้เป็น

¹ เทพรือเย เป็นเทพผู้พิทักษ์ครอบครัว

² “จี” เป็นคำเสริมน้ำเสียง ไม่มีความหมาย

เทพเจ้าโม่เหว่ยจีรื่อเย นอกจากนี้เทพเจ้าโม่เหว่ยอยู่ในทุกหนทุกแห่ง ทั้งในสวรรค์บนผืนดิน และโลกมนุษย์ กลุ่มชาติพันธุ์หว่าปลูกป่าที่มีชื่อว่า “หนง (Nong) โม่เหว่ย³” หลายเผ่ารอบ ๆ ทุกหมู่บ้านหรือชนเผ่า เพื่อต้อนรับและบูชาพวกเขา ป่าโม่เหว่ยที่สมบูรณ์มีสี่ผืน ได้แก่ โม่เหว่ยหลง (Long) โม่เหว่ยไซ่ (Sai) โม่เหว่ย ตวน (Duan) และโม่เหว่ยอูอี (WuYi)⁴ ตามเพลงชื่อว่า “ตงชื่อทางหลี่” “ตง (Dong)” หมายถึง จาก ที่ถูกขับขานเอาไว้ ตอนที่โลกได้ถือกำเนิดขึ้น ท้องฟ้าและแผ่นดินยังไม่ได้แยกจากกันมีเทพเหลียนหมุย⁵ และเทพซือมีโอโพ⁶ แยกให้ท้องฟ้าและแผ่นดินออกจากกัน ต่อมาเมื่อโลกเข้าสู่ยุคน้ำก็มีเทพซือมีโอโพเป็นหินไฟพิเศษกระโดดเข้าไปในน้ำท่วมเพื่อไม่ให้ น้ำท่วมโลก และซุบตัวลงในน้ำทะเลจนน้ำทะเลกระจายขึ้นมาและกลายเป็นฝน เทพเจ้าโม่เหว่ยแห่งยุคน้ำเริ่มต้นจากเทพซือมีโอโพตามด้วยเทพฟา (Pa) เทพผี้ (Pi)⁷ เทพหลี่ (Li) เทพหลุน (Lun) เทพเลี่ย (Lie) เทพเล่อ (Le) เทพลี่ (Li) เทพรวี่ (Ruó)⁸ เทพกว่า (Gua) และเทพถวน (Tuan)⁹

เทพฟาไปปะทะกับเทพผี้กันและกัน จึงเกิดการผสมผสานระหว่างอินและหยาง ทำให้โลกเริ่มสั่นสะเทือน เทพหลี่ขัดท้องฟ้าให้ราบเรียบ ต่อมาก็ขัดดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดาวจันเจางามและส่องสว่าง เทพหลุนก่อองดินบนผืนดินขึ้นมาจนหนาที่บ เทพเลี่ยใช้ลิ้นของตนเลียที่ผืนดินจนเกิดที่ราบขึ้น และเทพเล่อ ใช้นิ้วของตนหยิกผืนดินจนเกิดเป็นภูเขาขึ้นมา โลกจึงได้เข้าสู่ยุคน้ำและผืนดิน เมื่อโลกนี้มีแสงแดด น้ำฝนและดินเหนียวแล้ว น้ำและดินมีการผสมผสานและหล่อเลี้ยงซึ่งกันและกัน จากนั้นน้ำก็ได้ให้กำเนิดเทพลี่และเทพรวี่ ดินก็ได้ให้กำเนิดเทพกว่าและเทพถวน ในน้ำมีเมล็ดพันธุ์แห่งชีวิต ในผืนดินมีครรภ์แห่งชีวิต โลกก็เติบโตอย่างมีชีวิตชีวา เต็มไปด้วยความสดใส เทพเพิน (Pen) และเทพเหิง (Neng)¹⁰ ได้สร้างสรรพชีวิตพืชพันธุ์และสรรพสัตว์ ที่แตกต่างกันขึ้นมา เทพหนู่ (Nu) และ

³ หนงโม่เหว่ย คือ ป่าโม่เหว่ย ซึ่งเป็นป่าของเทพเจ้าโม่เหว่ย

⁴ “หลง” หมายถึง ทางเหนือ หรือด้านบน “ไซ่” หมายถึง ทางใต้ หรือด้านล่าง “ตวน” หมายถึง ทางขวา “อูอี” หมายถึง ทางซ้าย

⁵ เทพเหลียนหมุย เป็นก้อนเหล็กที่มีพลังวิเศษ แยกให้ท้องฟ้าและแผ่นดินออกจากกันได้

⁶ เทพซือมีโอโพ เป็นก้อนหินไฟที่มีพลังเวทมนตร์ ช่วยแยกให้ท้องฟ้าและแผ่นดินออกจากกันได้ และจุ่มน้ำทะเลกระจายจนกลายเป็นฝน

⁷ “ฟา” หมายถึง กิ่งไม้ “ผี้” หมายถึง พรึก เทพผี้เป็นตัวแทนของ เทพฟาเป็นตัวแทนของ (อินและหยาง เป็นแนวคิดปรัชญาของจินโบราณซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ของความเป็นอันหนึ่งอันเดียว ความขัดแย้ง และการแปรผันของสิ่งต่าง ๆ นั้นเป็นองค์ประกอบหลักของวัฒนธรรมจินโบราณ ซึ่งอธิบายถึงปัจจัยพื้นฐานที่อยู่เบื้องหลังกฎธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของกฎธรรมชาติ)

⁸ “หลี่” หมายถึง ขัด เทพหลี่เป็นเทพที่ขัดท้องฟ้า “หลุน” หมายถึง กอง เทพหลุนเป็นเทพที่ก่อองดิน “เลี่ย” หมายถึง เลีย “เล่อ” หมายถึง หยิก “ลี่” หมายถึง ไซ่กบ “รวี่” หมายถึง กบออน เทพลี่และเทพรวี่เหมือนเมล็ดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตในน้ำที่กำลังเกิดใหม่

⁹ “กว่า” หมายถึง หนอนตักแตน “ถวน” หมายถึง ตักแตน

¹⁰ “เพิน” หมายถึง ยอดอ่อน เทพเพินเป็นเทพแห่งพืช เทพเหิงเป็นเทพแห่งสัตว์ที่มีกระดูกและมีพลังมากที่สุด จนยกฟ้าขึ้นมาได้

เทพชุย (Chui)¹¹ มาทำหน้าที่ควบคุมฝน หมอก ลมและน้ำ ถึงแม้ว่า เทพซือมีโอโพซุบตัวลงในน้ำทะเลจนน้ำทะเลกระจายขึ้นมาและกลายเป็นฝน แต่ภูเขา แม่น้ำ และป่าก็มีฝน หมอก และลมเช่นกัน จึงต้องใช้อำนาจและพลังของเทพชุยและเทพหนุ่มมาควบคุมฝน หมอก และลมด้วยเมื่อสรรพชีวิตเกิดขึ้นแล้ว ในโลกนี้จึงต้องมีผู้ที่เยี่ยมยอดที่สุดด้วยเช่นกัน มนุษย์เป็นตัวแทนที่เยี่ยมยอดที่สุดสำหรับสรรพชีวิตในโลกนี้ เล่อเออร์ (LeEr)¹² เป็นสถานที่กำเนิดของพวกเรา เทพมาหนิง¹³ และเทพ อันมูไกว¹⁴ ก็เกิดที่เล่อเออร์ เช่นกัน สองท่านนี้เป็นพระอัยยิกาของพวกเรา เทพมาหนิงให้กำเนิดเทพอันมูไกว ต่อมาด้วยความร่วมมือของเทพต้าเหิง เทพอันมูไกวก็ให้กำเนิดเทพกางและเทพหลี่¹⁵ เทพกางและเทพหลี่ให้ กำเนิดเทพหว่าและเทพวัน¹⁶ ต้าหว่า (DaWa)¹⁷ เป็นพระบิดาของพวกเรา เพราะมีชื่อของเขาจึงมีชื่อของ“อาหว่า”

2. ตำนานจุดกำเนิดชือกางหลี่ ชือกางหลี่เป็นสถานที่กำเนิดและรากเหง้าของบรรพบุรุษชาวหว่า กลุ่มชาติพันธุ์หว่าอาศัยที่สถานที่ต่าง ๆ ในโลกนี้ แต่ไม่มีคนที่รู้จักชือกางหลี่ ถ้าหากมีคนไม่รู้จักจริง ๆ เขาก็ไม่ใช่คนกลุ่มชาติพันธุ์หว่าแน่นอน เพราะกลุ่มชาติพันธุ์หว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่เคยลืมจุดกำเนิดของตนเอง ไม่เคยลืมคุณูปการและผลสำเร็จของบรรพบุรุษ เพื่อที่จะเข้าใจสภาพปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์หว่าและทิศทางของอนาคต กลุ่มชาติพันธุ์หว่าจะต้องรู้จักประวัติศาสตร์และต้นกำเนิดของตนเองเสียก่อน ดังนั้น ชือกางหลี่จึงถือเป็นความศรัทธาและถือเป็นศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์หว่าที่ยอมรับนับถือ นับตั้งแต่บรรพบุรุษเดินออกจากชือกางหลี่ พวกเรามักจะพบเจอเพื่อนร่วมชาติพันธุ์ที่เสียชีวิตไปแล้วจะต้อนรับเพื่อนร่วมชาติพันธุ์ที่เกิดใหม่ออกมา ชือกางหลี่จึงเป็นสถานที่กำเนิดของบรรพบุรุษชาวหว่าและสถานที่ที่บรรพบุรุษชาวหว่ากลับมา นอกจากนี้ ก็ยังเป็นสถานที่ที่เราชุมนุมกันและเป็นสถานที่ที่เราแยกจากกัน ชือกางหลี่จะเป็นรกรากของเราเสมอมา แม้ว่าถ้าจะอบอุ่นดี แต่ถ้าก็มีดมนและไม่สะดวก เมื่อเกิดแผ่นดินไหวขึ้นจึงอันตรายมาก ถึงแม้ว่าเพิงไม้ของเทพมาหนิงจะสะดวกและแม้ “บ้านนก”¹⁸ ของเทพอันมูไกวจะยอดเยี่ยม แต่พวกมันก็เล็กเกินไปและไม่แข็งแรง

¹¹ เทพหนู่ เป็นเทพแห่งลมและน้ำเทพชุยเป็นเทพแห่งฝนและหมอก

¹² “เล่อเออร์” หมายถึง โคลนของฉัน เป็นสถานที่กำเนิดของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า

¹³ “มาหนิง” หมายถึง คุณแม่ที่พิถีพิถัน หรือคุณแม่แห่งราก เป็นพระคุณย่าคนแรกของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า

¹⁴ เทพอันมูไกว เป็นลูกสาวคนที่สามของเทพมาหนิง และเป็นพระคุณย่าคนที่สองของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า “ไกว” หมายถึง ขึ้นฟ้า

¹⁵ เทพกางกับเทพหลี่ เป็นลูกฝาแฝดของเทพอันมูไกว หลี่เป็นพี่สาว เป็นหัวหน้าเหมือนเทพกางที่มีหน้าที่พามนุษย์ออกจากชือกางหลี่ แต่ขณะที่พามนุษย์ออกไปชือกางหลี่ เทพกางไม่สามารถออกไปได้

¹⁶ “หว่า” หมายถึง นำ นำหน้า เทพหว่าและเทพวันเป็นหัวหน้าที่พามนุษย์ออกจากชือกางหลี่ สองพี่น้องนี้ก็เป็นลูกชายและลูกสาวของเทพกางและเทพหลี่ ซึ่งเป็นบิดามารดาของบรรพบุรุษชาวหว่า

¹⁷ ต้าหว่า ก็เป็นลูกชาย “ต้า” หมายถึง บรรพบุรุษเพศชาย คุณปู่ คุณตา ผู้เฒ่า ผู้ชายที่น่านับถือ ฯลฯ

¹⁸ “บ้านนก” เป็นที่พักอาศัยที่เหมือนรังนก

แม้ว่าผลไม้ป่าจะหวานฉ่ำ และเนื้อสัตว์ป่าจะหอมอร่อยแต่อาหารก็ไม่เพียงพอที่จะเติมเต็มความหิวโหยของมนุษย์ แม้มนุษย์เริ่มเรียนรู้ที่จะเลี้ยงสัตว์และเพาะปลูกแต่สรรพสิ่งที่เลี้ยงและเพาะปลูกก็ยังมีจำนวนไม่มาก มนุษย์กำลังอยู่อาศัยและค่อย ๆ ขยายเผ่าพันธุ์ด้วยความยากลำบาก กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ล้วนปรารถนาถึงชีวิตที่รุ่งโรจน์

ขณะนี้เอง ม่อไวพูเลีย (MoWaiPuLie)¹⁹ เริ่มก่อการจลาจล กระโดดและเตะตามอำเภอใจจนภูเขาสะเทือนแผ่นดินไหวทำให้ถ้ำและเหวจำนวนมากได้พังทลายลงมาผู้คนมากมายถูกทับอยู่ใต้ถ้ำและเบื้องล่างของเหว รวมเต๋อ (De) ชื่อทาง²⁰ หัวหน้าที่พามนุษย์ออกจากถ้ำ ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงชะตาที่เข้ามาทำลายล้างไปได้ กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ถูกขังอยู่ภายใต้ถ้ำ เสียงตะโกนร้องไห้ระงมของผู้คนเหมือนเสียงของพิณสายเดี่ยว²¹ นักเขียนคือเป็นสัตว์ตัวแรกที่ได้อินเสียงนั้น มันเอียงหัวด้วยความประหลาดใจเพื่อฟังให้ชัดและซुकอย่างเฉลียวฉลาดและแผ่ร้องไปตามเสียงนั้น แต่ก็ยังไม่เข้าใจเป็นเสียงอะไร จากนั้นจึงเป่าแคนหลูเซิง (LuShen)²² โบกบินไปทั่วป่าเพื่อกระจายข่าวนี้ นักเขียนคือถือเป็นนักแสดงโดยกำเนิด เสียงของมันจึงดึงดูดให้ทุกคนเกิดความอยากรู้อยากเห็นพิชและสัตว์นานาชนิดกรูกันจากทั่วสารทิศเพื่อมาฟังข่าวนี้ สุดท้ายเมื่อฟังความชัดเจนได้ว่ามนุษย์กำลังติดอยู่ในถ้ำ เพราะมีหินยักษ์ปิดปากถ้ำเอาไว้ ทุกคนล้วนแสดงความคิดเห็นว่าก็มีชีวิตเหมือน ๆ กันทั้งนั้น ควรช่วยเหลือกันและกันเมื่อเผชิญภัยธรรมชาติ แต่เหล่าต้นไม้ไม่เห็นด้วยและไม่ยินดี พวกมันไม่คาดหวังจะให้มนุษย์ได้ออกมาอีก เพราะมนุษย์มักโค่นต้นไม้และตัดไม้ตามใจชอบ ตัดไม้และเผาไม้ตามอำเภอใจแบบนี้ ต้นไม้สูญไปหมด แมงมุมไม่ต้องการฟังความของต้นไม้ เพราะมันเองก็หวังอาศัยบ้านมนุษย์เพื่อใช้ยั้วทำรัง พวกมันเสนอให้จัดการแข่งขันระหว่างต้นไม้กับแมงมุมขึ้น แมงมุมว่า “ต้นไม้ แก่ทั้งสูงทั้งใหญ่ไปเปล่า ๆ จะฉีกใยแมงมุมของฉันให้ขาดก็ไม่ได้” ต้นไม้โกรธจนตัวสั่นว่า “ต่อให้กูต้องล้มลงไปก็จะฉีกใยเอ็ง ให้ขาดแน่นอน” การแข่งขันได้เริ่มต้นขึ้น ต้นไม้ล้มไปต้นแล้วต้นเล่า ก็ยังไม่อาจฉีกใยแมงมุมให้ขาดได้เพราะพอแมงมุมกระโดดไป ใยแมงมุมใหม่ก็จะออกมาอีก พวกมันจึงไปเรียกเหี้ยวราตรีมารบกวนเธอไปปรึกษาเทพอันมู่ไกวว่า ควรจะช่วยมนุษย์ออกมาหรือไม่ ขณะนั้นเทพอันมู่ไกวกำลังเที่ยวช่วยเหลือสรรพชีวิตที่ประสบภัยพิบัติ เหี้ยวราตรีจึงไม่รู้จะไปหาท่านได้ที่ไหน แต่โชคดีที่เหี้ยวราตรีมีตาที่มองเห็นชัดเจนในคำคืนมันบินไปทั่ว

¹⁹ ม่อไวพูเลีย ตำนานกล่าวว่า วัว ม่อไวเป็นลูกชายคนโตของเทพต้าเหิง ด้วยการกินเหี่ยวของเทพต้าเหิงมากเกินไป ทำให้กลายเป็นม่อไวพูเลีย “พูเลีย” หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การกลับมาจากความตาย

²⁰ เต๋อชื่อทาง คือถ้ำที่บรรพบุรุษเคยอาศัย

²¹ พิณสายเดี่ยว เป็นพิณขลุ่ยโบราณเก่าแก่ที่สุดของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า พินนี้จะมีเพียงสายเดี่ยวเท่านั้น

²² แคนหลูเซิง เป็นเครื่องดนตรีท้องถิ่นชนิดหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า

ทั้งหว่าซาน (WaShan)²³ จนสุดท้ายก็ได้พบกับเทพอันมู่ไก่ว์ เทพอันมู่ไก่ว์เป็นพระอัยยิกาของมนุษย์ จึงเห็นว่ามนุษย์ต้องการออกจากถ้ำแน่นอน และกล่าวว่ามนุษย์เป็นตัวแทนที่ยอดเยี่ยมที่สุดสำหรับสรรพชีวิตในโลกนี้ จึงสมควรที่จะช่วยมนุษย์ออกมา หินที่อุดปากถ้ำทั้งใหญ่ทั้งหนาทั้งแข็งและทั้งลื่น ควายป่าใช้เขามาจดหิน จนเขางอแล้วยังงัดเปิดหินไม่ได้และช้างก็ใช้เท้ามากระทุบหิน จนเท้าระบมแล้วก็เข้าถ้ำไม่ได้ ต่อมานกเงือกและนกแก้วก็บินมาจิกหิน ก่อนจะจิกหิน เจ้าสองตัวนี้ก็ยกหางเียนยกกันเองว่า “ต้องเป็นนกที่มีจะงอยปากใหญ่เยี่ยงเราเท่านั้น ถึงจิกออกหินได้” แต่จิกไปจิกมา จิกจนจะงอยปากงอก็จิกหินเปิดทางไม่ได้ สรรพสัตว์ต่างได้ลองทุกวิธีทาง มากันด้วยความฮึกเหิมมั่นใจแต่ก็ต้องกลับกันไปด้วยความล้มเหลวแพ่พ่าย นกกระจอกผู้พาแมลงวันมาด้วย ทั้งคู่มาสายกว่าสัตว์ทั้งปวง เมื่อมาถึงสัตว์ทุกตัวก็หัวเราะเยาะเย้ยนกกระจอกว่า “เจ้านกกระจอกเอ๋ย ตัวเจ้าก็เล็กและตีนก็ลีบ จะงอยปากก็สั้น แถมยังมี “กระเป่า ” ใหญ่ ๆ ยื่นออกมาขวางปากไว้อีก อย่าคิดเพื่อเจ้ามาจิกหิน นี่เลย” แมลงวันผู้มีมือกลางถามว่า “ปรึกษาหน่อยได้หรือไม่” แต่นกกระจอกก็ไม่ได้อยากจะเล่นลื่นพุดอะไรมา ย้าย “กระเป่า”²⁴ ไปไว้หลังคอโบกมือเรียกแมลงวันเริ่มลงมือ แมลงวันถ่มน้ำลายลงบนผิวหิน นกกระจอกฝนจะงอยปากให้เรียว แมลงวันก็ไปวางไข่ฟองกลม ๆ ของมันไว้บนผิวหิน นกกระจอกจิกไข่แมลงวันให้ระเบิดจนเกิดเสียง “بابา” ปากถ้ำก็ระเบิดกระจายเปิดออกเป็นที่เรียบร้อยนกกระจอกโผบินขึ้นไปทั่วทุกที่พร้อมร้องด้วยเสียงอันเรงร่า แต่เสืออยู่ที่หน้าปากถ้ำก็น้ำลายสอ คนที่ออกมาที่ถูกกินไปหมด กินไปก็พาลงบันกับตัวเองไปว่า “วันนี้ถ้าฉันไม่ได้กินมนุษย์ ต่อไปนี้มนุษย์ก็จะมากินฉัน มนุษย์ล่าเสืออย่างเราไปไม่รู้เท่าไรแล้ว เจ้าพวกผู้ชายที่ชอบล่าสัตว์น่าเกลียดมากกว่าพวกผู้หญิงนัก จะกินคน ฉันก็ขอกินผู้ชายก่อนละ” พวกหนูที่อยู่ข้าง ๆ แต่ละตัวก็เอ่ยกกันขึ้นมาว่า “ถ้ามนุษย์ไม่ได้ออกมาอาหารของพวกเราจะลดน้อยลง เราจะแอบกินอาหารว่างกันที่ไหนละ” พวกหนูโต ๆ ยังคงถกเถียงอยู่ ส่วนพวกลูกหนูก็วิ่งออกไป แล้วหลบซ่อนอยู่ใต้ใบไม้โดยที่ไม่ให้ใครเห็น ทันใดนั้นก็กระโดดขึ้นไปกัดหางเสือเข้าให้ ลูกหนูที่ตัวโตแค่นี้มีมือมนุษย์ แต่เสือก็จนปัญญาจะจัดการมัน เสือหันหัวกลับมากัดหนูด้วยความรำคาญ แต่พอเสือกัดมาทางซ้าย หนูก็ย้ายมาทางฝั่งขวา พอเสือกัดทางขวา หนูก็โยกมาทางฝั่งซ้าย เสือหมุนไปวนมาแต่ก็ยังกัดหนูไม่ได้ ขณะนั้นผู้คนในถ้ำเห็นแล้ว บางคนก็ถ่าหนึกก็ได้ฉวยโอกาสนี้หนีออกไปได้ “ฉันจะท่ายังไงดี ฉันจะท่ายังไงดีนะ” เสือเริ่มกลัดกลุ้มอยู่ในใจ

²³ หว่าซาน เขตพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่

²⁴ กระเป่าใหญ่ที่พุดถึงตรงนี้สื่อถึงถุงกระเพาะพักอาหารของนกกระจอก หลังอิ่มนกกระจอกสามารถนำอาหารมาพักไว้ที่อยู่บริเวณหน้าลำคอย้ายไปไว้หลังลำคอได้

จากนั้นวัวเลี้ยง ควายเป็นก็ตามมนุษย์ออกมาด้วยกัน เสือที่เตรียมไปตะครุบพวกมัน พอเห็นควายถอนเขาของมัน เป้าเขาจนมีเสียงสะท้อนจากเหวก็อังกังวานออกมา จึงตกใจและวิ่งหนีไปไกล กลุ่มชาติพันธุ์หว่ากระโดดออกมา คนแล้วคนเล่า กลุ่มชาติพันธุ์อีวิ่งตามคนชาติพันธุ์หว่าออกมาคนแล้วคนแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ไทก็ตามกลุ่มชาติพันธุ์อีออกมา กลุ่มชาติพันธุ์ฮั่นก็ตามกลุ่มชาติพันธุ์ไทออกมาอีกคนที่ทยอยกันออกมาเยาะร่ากับมดบินเป็นฝูง มนุษย์จำนวนมากทำให้เสือไม่กล้ากลับมาอีกภายหลังผู้คน จึงได้เล่ากันว่ากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก็เป็นพี่น้องกันที่มาจากช่องทางหลีกกลุ่มชาติพันธุ์หว่าป็นหัวหน้าเนื่องจากออกจากช่องทางหลีกได้ก่อนจึงเป็นพี่คนโต กลุ่มชาติพันธุ์อีจึงเป็นลูกคนที่สอง กลุ่มชาติพันธุ์ไทเป็นลูกคนที่สาม กลุ่มชาติพันธุ์ฮั่นเป็นลูกคนที่สี่ แต่เทพดำกาง²⁵ ของพวกเราไม่ได้ออกมา ด้วยรูปร่างสูงใหญ่ของท่าน อีกทั้งยังได้รับบาดเจ็บ จึงต้องอาศัยอยู่ในช่องทางหลีกตลอดไป

3. ตำนานน้ำท่วมโลก

3.1 น้ำท่วมครั้งแรก เทพหนูและเทพชุยสององค์นี้ แม้ว่าเป็นเทพธรรมชาติเหมือน ๆ กัน แต่ไม่สงบนิ่ง ทะเลาะกันอยู่เป็นประจำ เทพหนูก็ว่าตัวเองใหญ่มาก เทพชุยก็ว่าตัวเองเก่งมาก ทั้งสององค์แต่ไหนแต่ไร ไม่เคยจะถูกคอกัน ขณะนั้นเอง มีกวางสีทองเพิงมาถึงกูเก้งตู (TuGengDu)²⁶ จึงอยากให้กวางสีทองอยู่ที่นั่นตลอดไป เทพทุกองค์กล่าวว่ากวางสีทองตายที่ไหน ได้ดินตรงนั้นก็จะจะมีเงินทองด้วย ในเมื่อกวางสีทองเลือกกูเก้งตูแล้ว กูเก้งตูก็ควรเป็นดินที่ฝังกลบร่างของกวางสีทอง เทพหนูวิ่งไปขอเทพดำเหิงว่า “ดำเหิงเทพที่มีพลังมากที่สุด ท่านนำหอกมาขัดใส่กวางสีทองซิ มาดูกันหน่อยว่า ฉันทะชุย ใครจะกันมันไว้ได้” เพื่อให้กวางสีทองอยู่ดินแดนที่มีความรักเคารพตลอดไป และก็เพื่อช่วยให้เทพหนูและเทพชุยได้พินันกัน เทพดำเหิงจึงใช้หอกขัด กวางสีทองเข้าจริง ๆ เทพหนูมาปิดกั้นทางออกทิศตะวันตกจากกง (Gong) โมเหว่ยหนู (Nu)²⁷ เทพชุยมาปิดกั้นทางออกทิศใต้จากถู่ชุย (TuChui)²⁸ แต่กวางกระโดดข้ามไปเหนือหัวเทพชุย วิ่งตรงลงไปและตายที่กุเฮาหัวเซา (HuoShao) เทพทุกองค์ไม่พอใจเรื่องที่เทพชุยทำให้กวางสีทองหนีไป จึงไปดำหนิต่อหน้าเทพดำเหิงว่า “เทพชุยทำเสียเรื่อง” และในเวลานั้นลมพัดแรงเป็นประจำ สรรพชีวิตในโลกนี้ล้วนใช้ชีวิตด้วยความยากเข็ญ จึงไปฟ้องเทพดำเหิงถึงความผิดของเทพชุย พุดกันเสียจนเทพดำเหิง

²⁵ ต่ากาง เทพกาง เป็นลูกชายของเทพอันมู่ไกว่ “ดำ” หมายถึง บรรพบุรุษเพศชาย คุณปู่ คุณตา ผู้เฒ่า ผู้ชายที่ไม่นับถือ ฯลฯ

²⁶ กูเก้งตู เป็นสันเขาสูงสุดอยู่หลังหมู่บ้านหมาสาน อำเภอสือเหมิง เมืองผู่เออร์ มณฑลยูนนาน “กู” หมายถึง สันเขา

²⁷ กงโมเหว่ยหนู เป็นภูเขาของเทพหนูเอง “กง” หมายถึง ภูเขา

²⁸ ถู่ชุย สันเขาของเทพชุยเอง

ร้อนหูด้วยความรำคาญ เทพดำเหินจึงไปบอกกับไปเทพชุยว่าอย่าได้เป่าลมแรงแบบนี้ แต่เทพชุยฟังแล้วก็ยิ่งร้องยิ่งตะโกน และเอ่ยอ้างว่าตัวเองเกิดมาเป็นอิสระไม่มีพันธะใด ๆ จะทำอะไรตามใจก็ได้ เทพดำเหินจึงยกเท้าเตะท้องเทพชุย น้ำฟั่นฟุ้งออกมาจากท้องเทพชุย และทำให้น้ำท่วมไปทั่วโลก เทพชุยหัวเราะไปพลางพูดกับเทพดำเหินไปว่า “น้ำของกูแรงกว่าลมเป็นร้อยเท่า น้ำและไฟไม่เคยปราณีสิ่งใดเลย ใครไม่เคารพกู กูก็จะกำราบโลกนี้เสีย” น้ำท่วมทั้งหุบเขาลึกจนมิด สูงปรี๊ดไปถึงยอดเขา และคลื่นสาดซัดปะทะท้องฟ้า สรรพชีวิตบ้างก็ตายลง บ้างก็ได้รับบาดเจ็บ แม้แต่นกที่มีปีกก็ยังไม่รู้ว่าควรบินไปฝั่งไหน ปลาที่ว่ายน้ำเป็นก็ไม่ว่ารู้ว่าควรไหลตามน้ำไปทางไหน และภูเขาสูงที่สุดในอำเภอซีเหมิน ก็ยังเกือบถูกท่วมจนมิด เหลือแค่ไก่ออกไข่ตัวเดียวที่ยังทำรังอยู่บนยอดเขา ต่อมาภูเขาแห่งนี้ได้กลายเป็นภูเขาเยอ (TuKeYa)²⁹ นอกจากนี้ ภูเขาสูงที่สุดในเขตซานทง ก็เกือบท่วมไปเช่นกัน เหลือแค่ไก่อ้วนตัวเดียวที่บินหนีขึ้นไปยืนอยู่บนยอดเขา ต่อมาภูเขานั้นเองที่ได้กลายเป็นภูตั่วยา (BuDuoYa)³⁰ เทพมาหนงก็ยังต้องล่องลอยอยู่ในน้ำอย่างเปล่าเปลี่ยว ไร้แววของความช่วยเหลือ เทพดำเหินเห็นแล้วก็ใจหายเป็นอย่างยิ่ง เขาจึงเสกน้ำเต้าขนาดใหญ่นี้ให้กับเจ้ากิ้งก่ายักษ์เพื่อรับนำไปให้เทพมาหนงเทพมาหนงกอดน้ำเต้าเอาไว้ และลอยคอไปถึงตัวเทพดำเหินจึงรอดตายในที่สุด

3.2 น้ำท่วมครั้งที่สอง เนื่องจากเค่อหลานเค่อไหล (KeLanKeLai)³¹

กินสรรพชีวิตจำนวนมาก และม่อไ่วฟูเลี่ยที่เค่ออาละวาดทำลายทั่วสารทิศ วิญญาณของเขายังคงอยู่ใต้ดินและตะกอนอยู่เรื่อย ๆ ถ้าถล่มและภูเขาถล่มกันไปทั่ว ฝนตกหนักต่อเนื่องไม่หยุด น้ำก็ได้เริ่มท่วมขึ้นอีกครั้ง โดยเข้าท่วมที่ราบทั้งหมดและท่วมมนุษย์ไปทั่วโลก

ตอนนั้นบรรพบุรุษของมนุษย์กำลังอยู่ความม่อ (KuaMo)³² กลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มก็รวมตัวกันที่นั่น ทุกคนประชุมศึกษาเรื่องต่าง ๆ นานา และกำลังแจกจ่ายตัวอักษร (ที่จะนำไปใช้ในภาษาของตน) และ “เนื้อดาว³³” กันที่แหล่งพักผ่อนในป่า จากนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก็ได้รับตัวอักษรไป โดยกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้รับอักษรจีน กลุ่มชาติพันธุ์อี้ได้รับอักษรอี้ กลุ่มชาติพันธุ์ไท่ได้รับอักษรไท่ และกลุ่มชาติพันธุ์หว่าได้รับอักษรหว่า นอกจากนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ต่างก็ได้รับเนื้อดาวกันไปทุกกลุ่ม บางกลุ่มได้รับหิน บางกลุ่มได้รับเหล็ก

²⁹ ภูเขาเยอ หมายถึง ภูเขาเล่าไก่อ

³⁰ ภูตั่วยา หมายถึง ไก่ที่บินหนีไปได้

³¹ เค่อหลานเค่อไหล เป็นสัตว์ร้ายชนิดหนึ่งที่คล้ายกับไดโนเสาร์ในตำนานของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า แต่มีพลังเวทมนต์มากกว่า เป็นลูกของเทพดำเหิน ด้วยกินเนื้อของเทพดำเหินมากเกินไปจึงได้กลายเป็นเค่อหลานเค่อไหล “เค่อไหล” หมายถึง งานศพ งานส่งผี ความตาย ฯลฯ

³² ความม่อ ตั้งอยู่ตรงข้ามมุมของหมู่บ้านหม่าसान อำเภอซีเหมิน เมืองผู่เออร์ มณฑลยูนนาน ซึ่งเป็นชื่อสถานที่ของประเทศพม่า หมายถึง แยกกัน

³³ แจกจ่ายดาวตกจากฟ้าดาวเหล่านี้นี้เป็นดาวที่ตกลงมาเพื่อลงโทษเค่อหลานเค่อไหลในตำนานของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า

บางกลุ่มได้รับเพชร และบางกลุ่มได้รับไข่มุกพิเศษเรืองแสง แต่ละกลุ่มเตรียมที่จะแยกย้ายกันไปแต่ก็ยังอยากรอยู่เป็นเพื่อนกัน จึงทำใจไม่ได้ที่ต้องแยกจากกัน ทุกคนร้องเพลง เต้นรำ และพริ้วเอ่ยความในใจต่อกันและกัน แต่ยังไม่ทันได้กล่าวลากัน กลุ่มชาติพันธุ์อื่นมองเห็น น้ำที่กำลังเข้ามาท่วม จึงตะโกนว่า “น้ำท่วม น้ำท่วม น้ำท่วม” กลุ่มชาติพันธุ์อื่นเรียกทุกคนให้รีบหนีไป พวกเขาตะโกนไปวิ่งหนีไป ทุก ๆ กลุ่มต่างถูกน้ำท่วมเข้ามาจากสี่ทิศแปดทาง ในเวลาสั้น ๆ น้ำได้ท่วมไปทั่วทุกหนทุกแห่ง กลุ่มชาติพันธุ์อื่นก็อดต้นไม้มกวางเอาไว้ ลอยตามน้ำกลับไปถึงอาสำอาเจวีย (A'SaA'Jue) กลุ่มชาติพันธุ์ไท่วยน้ำตามนกตัวผู้ ไปถึงดินแดนที่ไกลมากของกลุ่มชาติพันธุ์ไท่ กลุ่มชาติพันธุ์หว่าลวยและกระจายไปทางภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงเหนือ (YanGaMu) และเหียนซัว (YanSuo)³⁴ ลอยไปถึงหนงเหวิน (NongWen)³⁵ พวกเขาไปถึงตรงนั้นได้ด้วยการเกาะหางควายเอาไว้ เย่หลุน (YeLun) และเหียนเหลิ่ง (YanLeng)³⁶ ก็ไปหนงเหวินด้วยเช่นกันเหียนเหลิ่งสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์หว่าลวยว่ามีชื่อเสียงมาก เพราะเหียนเหลิ่งนี้เอง หว่าซานต่อมาจึงได้แบ่งออกเป็นเหลิ่งไซ่ (LengSai) และเหลิ่งหลง (LengLong)³⁷ ภายหลังเย่หลุนไปบุกเบิกเหลิ่งไซ่ เหียนเหลิ่งยังคงยืนหยัดอาศัยอยู่ในเหลิ่งหลงก่อนจะแยกจากกัน พวกเขาอยู่บนยอดภูเขาหงไห่หลง (GongLaiHong) สองพี่น้องนี้ครั้งหนึ่งได้เคยเดินร่ำไปตามเพลงอาลาด้วยกัน ณ ที่แห่งนี้

4. ตำนานการสร้างบ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม และการเพาะปลูก

4.1 เทพดำหว่า (DaWa) นำพาพวกเราสร้างบ้านเรือน มนุษย์เดินออกมาจากซอกกางหลักี่เหมือนกับการกำเนิดใหม่จากครรภ์มารดา มนุษย์กำลังจะต้องเผชิญหน้ากับโลกและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากเดิมไปอย่างสิ้นเชิง ยุคสมัยที่ต้องอยู่อาศัยในถ้ำในป่าและอาศัยกับสัตว์ป่ากำลังจะสิ้นสุดลง ไม่ต้องอาศัยอยู่กับหมาป่าอย่างเดิมอีกต่อไป พวกเรามาจากทั่วสารทิศเพื่อชุมนุมกันที่ความม่อ (KuaMo) ฟานักอยู่ที่นั่นมาเป็นเวลานาน พวกเราได้ลองสร้างบ้านเรือน และเริ่มเรียนรู้ที่จะเพาะปลูก พวกเรานิยมสร้างหมู่บ้านที่มีต้นไทรใหญ่ด้วยจึงปลูกเช่า (Kao) ซ็อกาง³⁸ ไร่ต้นหนึ่งที่กลางหมู่บ้าน จากทิศตะวันออกเฉียงเหนือของความม่อไปประมาณสิบกิโลเมตร เทพดำหว่าพาชาวบ้านสร้างหย่งหม่อ (YongMo)³⁹ และหย่ง (Yong) โม่เหว่ยหม่อ (Mo) ต่อจากนั้นก็สร้างหย่งบูหลิง (YongBuLing)

³⁴ เหียนก่ามู่ เป็นลูกชายคนโตของเทพดำห่วย (DaRui) เหียนซัว (YanSuo) เป็นลูกชายคนโตของเทพยาซัว (YaSuo)

³⁵ หนงเหวิน “หนง” หมายถึง ป่าไม้ “เหวิน” หมายถึง กลม

³⁶ เย่หลุน และเหียนเหลิ่ง สองคนนี้เป็นลูกสาวของเทพดำผู้เหว่ย (DaPuWei)

³⁷ เหลิ่งไซ่ และเหลิ่งหลง “หลง” หมายถึง ทางเหนือ หรือด้านบน “ไซ่” หมายถึง ทางใต้

³⁸ เช่าซ็อกาง “เช่า” หมายถึง ต้นไม้ “ซ็อกาง” หมายถึง ผูก เป็นต้นไม้ที่ผูกหมู่บ้านและปกป้องหมู่บ้าน ความจริงคือต่อไม้แห้งหรือราวไม้ไผ่

³⁹ “หย่ง” หมายถึง หมู่บ้าน

และหย่งเค่อลู่ (YongKeLu) ตามมาอีก เวลาผ่านไป ต่ำหวาเดินทางจากหย่งเค่อลู่ไปถึง ซิกู่ (XiGu)⁴⁰ และเดินทางไปถึงเนียเหวย (NieWei)⁴¹ แล้วก็เดินทางกลับไปสู่เล่อเออร์ (LeEr)

4.2 เทพต่ำหวาแจกจ่ายน้ำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ บางกลุ่มที่อยู่ในเนียเหวยเคยพักอาศัยอยู่ที่เต๋อมู่่เล่อ (DeMuLe)⁴² ได้เดินทางมาถึงเล่อเออร์ ผู้คนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จากทั่วสารทิศต่างก็เดินมุ่งไปยังเล่อเออร์ เทพต่ำหวาแจกจ่ายน้ำให้ทุกคนที่เล่อเออร์ น้ำที่ไหลจากภูเขาอยู่ทิศตะวันตกถือเป็นน้ำของมนุษย์ทุกกลุ่ม สายน้ำฝั่งใต้ที่เอียงไปทางตะวันตกเล็กน้อยคือน้ำของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า (ปัจจุบันนี้ถูกเรียกว่า “น้ำศักดิ์สิทธิ์”) สายน้ำฝั่งใต้คือน้ำของกลุ่มชาติพันธุ์อี๋ สายน้ำฝั่งตะวันออกเฉียงใต้คือน้ำของกลุ่มชาติพันธุ์ไท และสายน้ำฝั่งตะวันออกคือน้ำของกลุ่มชาติพันธุ์ฮั่น สายน้ำแร่มุขสายที่ทั้งสี่ทั้งสะอาด ล้วนไหลไปยังสถานที่เดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แจกจ่ายน้ำกันไป แต่ใจยังคงเป็นหนึ่ง ภูเขาทุกลูก แม่น้ำทุกสายล้วนอยู่ด้วยกัน ความเป็นความตาย สนิทสนมกลมเกลียวกัน

4.3 เทพต่ำหวาแบ่งงานให้ลูกแปดคน ลูกหลานของเทพหว่าและเทพวันมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ แม้มนุษย์เริ่มเรียนรู้ที่จะเลี้ยงสัตว์และเพาะปลูกมานาน แต่ก็ยังคงยึดการจับปลาและการเก็บผักเป็นหลัก บ่อยครั้งที่ขึ้นไปเก็บเกี่ยวบนเขาแล้วกลับมาเมื่อเปล่า ๆ จับปลาก็ได้มาแต่น้ำ ไม่เพียงพอสำหรับการกินและการนึ่งห่ม เมื่อกลับหมู่บ้านเล่อเออร์อีกครั้ง เทพหว่าและเทพวันนำพาชาวบ้านสร้างบ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม และเพาะปลูก ลูกแปดคนของเทพหว่าและเทพวันสำแดงความสามารถที่ซ่อนอยู่ภายในออกมาอย่างเต็มที่ เทพต่ำหวาแบ่งงานแก่ลูกทั้งแปดออกมาเป็นเพลงว่า “เหยียนหฺรู่ย (YanRui) จงเพาะเมล็ด เยี่ยหลง (YeLong) จงทอผ้า นิ่ลู่ (NiLu) จงบูชาเทพ และบรรพบุรุษ อี้เพย (YiPei) จงดูแลเงินทอง ซานมู่ลั่ว (SanMuLuo) จงสร้างบ้านเรือน อานมู่ซัว (AnMuSuo) จงดูแลท้องที่ ซ้ายู่เหว่ย (SaiPuWei) จงรักษาและดูแลวัวสด โอวพั่ว (OuPo) จงหาเสาหลัก”⁴³ พี่น้องแปดคนนี้ถือเป็นบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า พวกเขาเริ่มก่อสร้างชีวิตที่เจริญรุ่งเรือง และถือเป็นวีรบุรุษของพวกเรา อาหากลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่เคยล้มบรรพบุรุษ พวกเราไม่มีวันจะล้มบรรพบุรุษ ผู้บุกเบิกการผลิตในช่วงแรกเริ่ม ผู้สร้างบ้านเรือนที่มีชื่อเสียง ผู้พัฒนาวงศ์ตระกูลที่เรืองอำนาจ นอกจากนี้ยังเป็นบรรพบุรุษ ผู้เริ่มสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์หว่าทั้งแปด ได้แก่ หฺรู่ย หลง ลู่ เพย ลั่ว ซัว ผู้เหว่ย และพั่ว

⁴⁰ ซิกู่ เป็นหมู่บ้านโบราณที่ตั้งอยู่ที่เขตแดนที่ติดต่อกันระหว่างหมู่บ้านความ่อ (KuaMo) และหมู่บ้านเยวี่ซ่ง (YueSong)

⁴¹ เนียเหวย (ภาษาไท หมายถึง หมู่บ้านสร้างด้วยหิน) “เนีย” หมายถึง เตี้ย “เหวย” หมายถึง กว้าง

⁴² เต๋อมู่่เล่อ ถ้าคำนี้ควา

⁴³ “หฺรู่ย” หมายถึง โปรว “ลู่” หมายถึง เคารพสักการะ ซานมู่ลั่ว เป็นคุณพ่อ ถูกเรียกว่า “ต้าลั่ว” ลูกของเขาชื่อ “ซานมู่ลั่ว” เช่นกัน “ซัว” หมายถึง จัดการ “พั่ว” หมายถึง ของทอดลอง

4.4 ซานมู่ลั่ว (SanMuLuo) สร้างบ้านทรงสูงได้สำเร็จ เยียหย่ง (YeYong)⁴⁴ เสียชีวิตที่ต้าซือเฉียว (DaShiQiao) แล้วต้าลั่ว (DaLuo)⁴⁵ กลับเล่อเออร์เพียงลำพัง ตั้งแต่นั้นมาต้าลั่วก็อยู่เล่อเออร์มาโดยตลอดเขาสอนลูก ๆ ที่นั่น สอนลูก ๆ ให้เล่าเรียนทำทุกสิ่งทุกอย่าง รวมถึงสร้างบ้านเรือนและทำนาในแต่ละรูปแบบ เมื่อก่อนเขาได้เคยเรียนทำไถแมงมุมกับแมงมุม ใช้เชือกที่จักสานด้วยฟางเป็นแผ่นฟางนำมาสร้างเป็นกระท่อมออกมาได้ เขาอยากสร้างบ้านทรงสูงทั้งดงาม แต่ทำไมไม่สำเร็จมาโดยตลอด เขาหวังจะให้ลูกชายได้สร้างบ้านเรือนต่อไป แต่ลูกชายคนโตและลูกชายคนรองล้มเลิกกลางคันไปเสียก่อน เหลือแค่ลูกชายคนเล็ก คนที่สามที่ชื่อว่า “ซานมู่ลั่ว” ซึ่งเป็นคนที่ขยันหมั่นเพียรเหมือนบิดา สัญญาจะสร้างบ้านทรงสูงให้จงได้ ซานมู่ลั่วฝึกสร้างพื้นกระดานชั้นบนของตึกกับนกเขา และฝึกทำวงกบบนของประตูกับนกสาธิกา บิดาของซานมู่ลั่วให้เขาไปฝึกกับแมงมุม ถามว่า “ทำไมหนอแมงมุมจึงทำไถได้เป็นหลาย ๆ ชั้น” คำถามนี้ทำให้เขาหมกมุ่นเสียจริง เขาจึงไปสังเกตแมงมุมทำไถแมงมุมครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ซานมู่ลั่วสร้างบ้านทรงสูงไปหลายครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จเสียที ได้ยินว่ามีคนกำลังสร้างอยู่ที่หย่งเร่าเช่า (YongRaoKao)⁴⁶ เหมือนกัน ซานมู่ลั่วก็ตัดสินใจไปร่ำเรียนด้วย แต่จริง ๆ คนที่นั่นยังสร้างไม่ได้เช่นกัน สุดท้ายซานมู่ลั่วก็สร้างสำเร็จที่นั่นก่อน ซานมู่ลั่วเป็นคนแรกที่สร้างบ้านทรงสูงได้สำเร็จแต่ช่วงแรก ๆ หลังคาบ้านถูกลมพัดจนพลิกไปมาอยู่บ่อย ๆ ก็ได้ผู้หญิงแปลกหน้าคนหนึ่งมาสอนเขาทำซ้อฟ้า (ส่วนบนสุดของหลังคาที่ยื่นขึ้นไปบนท้องฟ้า) ซานมู่ลั่วไม่ทราบว่าเป็นเธอคนนี้คือเยี๋ยรย่อง (YeRiYong)⁴⁷ แต่หลังคามีส้อฟ้าสองตัวก็มีประสิทธิผลที่ดีแท้ ซานมู่ลั่วกลับมาที่หย่งว่ว (YongWo)⁴⁸ ด้วยความยินดีปรีดา และสร้างบ้านทรงสูงและสวยงามที่หมู่บ้านจนได้ ในวันที่สร้างบ้านทรงสำเร็จ ทุกชาวบ้านก็ต่างพากันมาดูตึกตึกชาวบ้านก่อกองไฟ เต็มรักันด้วยความสนุกสนานรอบ ๆ กองไฟฉลองการสร้างบ้านใหม่ถวนทัว (TuanTuo)⁴⁹ และเยี๋ยรย่องได้กลายร่างเป็นมนุษย์ ร้องรำทำเพลงกับชาวบ้านอย่างมีความสุข

5. ตำนานการบูชาบรรพบุรุษ เมื่อมนุษย์ได้ชัยชนะเหนือน้ำท่วมและสัตว์ป่า พื้นดินการดำรงชีวิตด้วยการสร้างบ้านเรือน การทำเครื่องนุ่งห่ม และการเพาะปลูกได้เหมือนเดิม เทพอันมู่ไกวคิดจะทำการประชุมกันที่เนียเหว่ย เพื่อรำลึกถึงคุณูปการของพระมารดา และเพื่อให้จิตวิญญาณของพระมารดาปิติยินดี ขณะเดียวกัน

⁴⁴ เยียหย่ง เป็นลูกสาวขออียเอ และเป็นผู้ที่มีฝีมือสูงด้านการทอผ้า

⁴⁵ ต้าลั่ว เป็นน้ำชายของเยียหย่ง ก็คือ ซานมู่ลั่ว

⁴⁶ หย่งเร่าเช่า หมายถึง หมู่บ้านป่าไม้

⁴⁷ “รย่อง” หมายถึง มังกร เยียรย่อง เป็นลูกสาวของมังกร

⁴⁸ หย่งว่ว เป็นหมู่บ้านของต้าลั่ว

⁴⁹ ถวนทัว เป็นชื่อของจิตวิญญาณของต้นไม้และหญ้า

เพื่อได้สอนชาวอาหว่าไปพร้อม ๆ กัน ได้สอนให้ชาวอาหว่าเรียนรู้ถึงฤดูแห่งการเกษตรและเทศกาลต่าง ๆ คิดแล้วก็ทำเช่นนั้นเลย พุดแล้วก็เดินทางไปทันทีเลย เทพอันมูไกว่ไปถึงตัวชาวอาหว่าจำนวนหนึ่งมา ไม่นานนักก็มาถึงที่ฝั่งศพของเทพมาหนงมาบูชา “พระมารดา” เทพมาหนงของพวกเราเทพอันมูไกว่ก็ไปแจ้งสรรพสัตว์และพสกนิกรนานาพันธุ์ให้ทราบโดยทั่วกัน ให้รีบมาที่เนียเหวเพื่อรายงานตัว แผลงวันเป็นตัวแรกที่มารายงานตัว เทพอันมูไกว่ถามแผลงวันว่า “เจ้าแผลงวัน เจ้าเอาอะไรมา?” แผลงวันตอบว่า “ฉันเอาไข่และน้ำตามา” สรรพชีวิตจึงร้องให้ตามแผลงวัน

ขณะบูชาพระมารดา สัตว์ทั้งหลายกลั้นน้ำตาไว้ไม่ไหว พวกเราเก็บดอกไม้สดเอามาร้องให้อาลัยถึงพระมารดา ชายผู้กล้าหาญร้องให้อาลัยถึงพระมารดา สาวสวยร้องให้อาลัยถึงพระมารดา ควายผู้ห้าวหาญร้องให้อาลัยถึงพระมารดา และมดที่ตัวเล็ก ๆ ร้องให้อาลัยถึงพระมารดา ร้องให้แล้วสรรพชีวิตจึงไปโปรยข้าวพองลงบนที่ฝั่งศพ ทำมือเป็นรูปหัวควาย⁵⁰ และกล่าวว่า “สำคัญ⁵¹ (SaDu) สำคัญ” ฝั่งมารายงานตัวเป็นลำดับถัดไป เทพอันมูไกว่ถามฝั่งอีกว่า “เจ้าฝั่ง เจ้าแบกอะไรมา?” ฝั่งตอบเทพอันมูไกว่ว่า “ฉันไม่ได้แบกสิ่งของใด ๆ มาแค่แบกลูกมา แต่หนูร้ายมนตร์เป็น” อันมูไกว่ได้ฟังแล้วก็กล่าวด้วยความดีใจว่า “เจ้าก็ร้ายมนตร์ให้พระมารดาละกัน” ฝั่งจึงไปร้ายมนตร์อยู่ข้างหน้าที่ฝั่งศพ จากนั้นก็มาถึง เทพอันมูไกว่จึงไปถามกว่า “เจ้ากาเจ้าทำอะไรได้บ้าง?” กาตอบเทพอันมูไกว่ว่า “หนูชอบทำความสะอาดบ้านค่ะ” เทพอันมูไกว่จึงเรียกกาไปปิดกวาดพื้นลำดับถัดมาไก่ฟ้าหลังขาวก็ได้มาถึง ไก่ฟ้าหลังขาวก็ไปถามเทพอันมูไกว่ด้วยตัวของมันเองว่า “ท่านจะให้หนูทำอะไรคะ?” เทพอันมูไกว่มองว่าไก่ฟ้าหลังขาวสวยงามมาก จึงเรียกไก่ฟ้าหลังขาวไปยืนที่ประตูทางเข้า เพื่อรับผิดชอบในการต้อนรับแขก ต่อมาช้างก็มาสมทบอีก มันบอกเทพอันมูไกว่ด้วยความมั่นใจว่า “ฉันเอาพละกำลังและเนื้อหนังมา” สุดท้ายวัวก็ตามมาอีก มันเองก็บอกว่าเอาพละกำลังและเนื้อหนังมาด้วยเหมือนกัน สัตว์ทั้งหลายต่างฝ่ายก็ต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประชุมคราวนี้

6. ตำนานกลองไม้ กลองไม้ของกลุ่มชาติพันธุ์หว่า แบ่งออกเป็นกลองไม้ไม่เหว่ยและกลองไม้ที่ใช้เพื่อความบันเทิง กลองไม้ไม่เหว่ยเป็นกลองไม้ที่พวกเราสามารถใช้สื่อสารกับเทพเจ้าได้ และก็เป็นตราสัญลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์หว่าของเราอีกด้วย อีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องดนตรีเพื่อความบันเทิงได้เช่นกัน แต่ก่อนอื่นจะต้องใช้เพื่อสื่อสาร และให้ความบันเทิงแก่ทวยเทพเสียก่อน เพราะกลองนี้แท้จริงแล้วก็คือร่างที่เทพเจ้าไม่เหว่ยแปลงกายมา ศาลกลองไม้อยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ กลองไม้ที่วางไว้ก็คือกลองไม้ไม่เหว่ย พวกเราใช้ศาลกลองไม้ศักดิ์สิทธิ์

⁵⁰ กำมือทั้งสองด้วยนิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนาง ส่วนหัวแม่มือและนิ้วก้อยเหยียดออก ก็คือสภาพหัวควาย

⁵¹ “สำคัญ” หมายถึง “ของล้ำค่า” หรือ “การแสดงความเคารพ”

แห่งนี้เป็นบ้านของเทพเจ้าโม่เหว่ย พวกเราบูชาเทพเจ้าโม่เหว่ยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บูชากลองไม้กันเป็นประจำ

อันมู่ไกว่ขึ้นสวรรค์กลายเป็นเทพแล้ว แต่พวกเราเชื่อว่า เมื่อพวกเราตีกลอง ท่านจะได้ยินเสียงร้องเรียกจากพวกเรา เพราะกลองไม้ที่นำรักของพวกเรา มีเทพอันมู่ไกว่ นี่แหละเป็นคนแรกที่ได้ดี จึงเป็นของขวัญดีที่สุดจากเทพอันมู่ไกว่แล้ว ขณะที่เทพอันมู่ไกว่ ยังอยู่ที่เนี่ยเหว่ยนั้น วันหนึ่งท่านได้ยินเสียงตะโกนของเทพถวนในคืนที่มีดวงดาวส่องแสง สว่างเจิดจรัส รวากับเสียงดนตรีอันไพเราะจากสวรรค์ เทพอันมู่ไกว่จึงไปที่ทางออกถ้ำและถามเทพถวนว่า “ทำไมท่านร้องได้ดีเช่นนี้?” เทพถวนเอาแต่สายหัวพูดไม่ออก เทพอันมู่ไกว่ จึงกระทุ้งไปที่ตัวถ้ำเพื่อลองสังเกตด้วยตัวเอง เธอมองเห็นท่อนไม้เล็ก ๆ สองท่อนในถ้ำ คิดว่าท่อนไม้นี้เอ็งก็กลองไม้ร้องเพลงได้ เทพถวนใช้มันมาตีตัวเอง ครั้นแล้วเทพอันมู่ไกว่ ตัดไม้ตีกลองมาสองท่อน ลองตีต้นไม้กลวงที่ประตูทางเข้า ต้นไม้ก็เกิดเสียงชัดเจนขึ้นมา ตามคาด แม้จะไม่เหมือนดนตรีจากสวรรค์ของเทพถวน แต่ก็เหมือนเสียงศักดิ์สิทธิ์ที่ตั้ง สะท้อนกังวานไปมาระหว่างท้องฟ้าและผืนดิน เทพอันมู่ไกว่ถือว่ามันเป็นกลองไม้ของ มนุษย์ นับตั้งแต่นั้นมาเมื่อไปล่าสัตว์และไปชุมนุม เธอจะตีกลองไม้แทนการใช้แตรสัญญาณ

วันหนึ่งเทพอันมู่ไกว่นำพาชาวบ้านไปจับกุมลิง ลิงจึงได้กัดและไล่จับชาวบ้าน มีลิงที่สลัดหนีพื้นไปได้ก็เอาใบไม้มาแบกลูกของมันไว้ ลิงที่หนีไปได้ตัวนี้ดูเหมือนจะเป็น แม่แก่ ๆ ที่รับมียากเสียจริง เทพอันมู่ไกว่พยายามดึงใบไม้ที่เจ้าลิงใช้แบกลูกของมันออกมา เทพอันมู่ไกว่ก็ได้ค้นพบว่ารากของใบไม้นั้นคล้ายกับหัวคนอยู่หน่อย ๆ แถมยังมีผม และหนวดยาว ๆ อีกด้วย เมื่อเทพอันมู่ไกว่กลับถึงหมู่บ้านหนึ่งหยกก็มาตีต้นไม้กลวง ชาวบ้านได้ยินเสียงกลองไม้ก็ออกมาชุมนุมกัน เทพอันมู่ไกว่เอารากเหง้าของใบไม้ที่ลิงแบก ลูกไว้เช่นไว้ห้อยข้าง ๆ กลองไม้ และบอกว่า มันจะอำนวยพรให้พวกเราได้ชัยชนะ ต่อมา การจับกุมลิงก็เป็นไปอย่างราบรื่น นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป พวกเราก็ก็นับว่าบูชากลองไม้

วันหนึ่ง หย่าตง (YaDong) และต้าเยียน (DaYan) กำลังอยู่ในที่นา จู่ ๆ ก็มีเสือ ตัวหนึ่งกระโจนเข้ามา ต้าเยียนตกใจจนตะลึง ส่วนหย่าตงใช้ไหวพริบเอาตัวรอดในยาม คับขันลองเลียนแบบเทพอันมู่ไกว่ ตีต้นไม้บนดินอย่างสุดชีวิต เสือจึงได้หนีไปด้วยความกลัว หย่าตงพูดกับต้าเยียน ด้วยความดีใจว่า “เจ้าแบกต้นไม้ท่อนนี้กลับไปทำกลองไม้เถอะ” หลังกลับถึงบ้านแล้ว ต้าเยียนก็ทำกลองไม้ขึ้นมาจริง ๆ แต่เขายังไม่รู้จะคว้านโผลง ในตัวกลองอย่างไรดี ไม่ว่าจะคว้านอย่างไร พอทำกลองมาตีแล้ว เสียงก็ไม่ได้ดังขึ้นมา หย่าตงเห็นดังนั้นแล้วคิดไปคิดมาจึงไปบอกแก่ต้าเยียนว่า “เมื่อคืนข้าได้ฝันเห็นพระเจ้า ท่านสั่งว่าถ้าเจ้ายังคว้านโผลงด้านในไม่ได้ก็แกะเป็นรูปโยนิของข้าเสีย” ต้าเยียนจึงแกะ ตัวกลองไปตามลักษณะของโยนิขึ้นมาจริง ๆ ตีแล้วก็มีเสียงดังขึ้นมาจริง ๆ เสียด้วย

เสียงดังเหมือนเสียงที่แม่ที่กำลังเรียกลูกอยู่ ภายหลังชาวบ้านจึงแกะสลักกลองไม้ตามแบบนี้ กลองไม้ยังแกะไปก็ยิ่งสวยขึ้นเรื่อย ๆ พวกเราใช้ภาพบุคคลที่สนิทสนมด้วย ดอกไม้ใบหญ้า ที่สวยงามพระอาทิตย์และพระจันทร์ที่เจิดจ้า รวมไปถึงหัวควายที่น่าเกรงขามมาประดับ กลองไม้ ต่อมาชาวบ้านก็บูชากลองไม้กันตามนี้ กลองไม้ยังบูชาก็ยิ่งศักดิ์สิทธิ์ พวกเราสร้าง ศาลกลองไม้ขึ้นกลางหมู่บ้าน ล่าสัตว์ได้ก็นำหัวของมันมา เช่นหัวควายในศาลกลองไม้ เพราะเทพกว่าและเทพวนสร้างสรรค์สรรพชีวิตบนผืนดินพวกเราก็กินหัวของพวกมัน มาเช่นหัวควาย ขอให้ท่านปกป้องรักษามาเถิดพันธุให้เจริญงอกงาม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ทำให้ทราบว่าอำเภอซีเหมิน เมืองฝูเอ๋อ มณฑลยูนนานมีตำนาน ของชาวลัวะมาแต่โบราณ โดยมีตำนานการสร้างโลกที่แสดงความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ตำนาน น้ำท่วมโลก ตำนานการสร้างบ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม และการเพาะปลูก และตำนานการบูชา บรรพบุรุษแสดงความเชื่อเรื่องบรรพบุรุษ ตำนานจุดกำเนิดชื่อทางหลี่ที่แสดงความเชื่อเรื่อง ชื่อทางหลี่ และตำนานกลองไม้ที่แสดงความเชื่อเรื่องกลองไม้ ซึ่งแต่ละตำนานแสดงให้เห็น ถึงการเคารพต่อธรรมชาติและการบูชาบรรพบุรุษ ที่เชื่อว่าจะช่วยทำให้ชีวิตมีความสุข และเจริญก้าวหน้า ตำนานเหล่านี้เป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบต่อกันมา และมรดกทางวัฒนธรรม ของชนชาตินั้น ๆ คติสอนใจที่จะได้รับจากตำนานการบูชาบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ ลัวะว่า บรรพบุรุษเป็นผู้ช่วยสร้างบ้านเรือน และหลีกเลี่ยงภัยพิบัติ เพื่อเลี้ยงลูกหลาน ให้มีชีวิตและความสุข เมื่อชาวลัวะได้มีชีวิตที่รุ่งเรือง แต่ห้ามลืมความบุญของบรรพบุรุษ ต้องเคารพบรรพบุรุษเสมอ มีโอกาสต้องไปบูชาบรรพบุรุษส่งผลให้ชาวลัวะได้ยึดถือเป็น ประเพณีพิธีกรรมที่สืบทอดกันมาสอดคล้องกับโอยู แมน (OU MAN, 2561) ศึกษาพิธีกรรม ของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงที่แสดงให้เห็นถึงบทบาททางสังคมวัฒนธรรมของตำนานสร้างโลก ซึ่งได้ถ่ายทอดเรื่องโลกทัศน์ ความเชื่อ และความรู้ต่าง ๆ ของคนในอดีตและมีการปรับเปลี่ยน เป็นรูปแบบใหม่ในเวทีการท่องเที่ยวยังคงดำรงอยู่ต่อไปในโลกปัจจุบัน และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว (2543) เสนอวิจัยเรื่อง ลัวะ (ละว้า): ศึกษาจากเอกสารคัมภีร์ไบเบิลและจารึก กล่าวถึง เรื่องราวของลัวะที่ปรากฏในเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลัวะกับการสร้างเมือง ซึ่งตำนานต่าง ๆ ที่กล่าวว่าลัวะมีความสามารถในการสร้างเมืองจนปรากฏเป็นหลักฐาน ทางโบราณคดีเกี่ยวกับเมืองโบราณล้านนา เช่น ตำนานขุนหลวงวิลังคะ ตำนานกินงู ตำนานจอมปลวกดำ ตำนานปู่เกิดคำขมุ ฯลฯ สะท้อนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และพิธีกรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ รวมถึงอัตลักษณ์ ภาษา อาชีพ อาหาร และความเชื่อ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์ตำนานของชาวลัวะ ตำนานไม่ใช่เป็นเพียงวัฒนธรรมประจำถิ่นเท่านั้น แต่ยังบอกให้เรารู้ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรม และการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย จึงมีคุณค่าในทางด้านวัฒนธรรม ดังนั้นหัวข้อวิจัยต่อไปจะศึกษาและเปรียบเทียบเนื้อหา ภาพสะท้อนโลกทัศน์และพิธีกรรม ในตำนานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ. (2555). **ปริศนาวงศาคณาญาติ “ลัวะ”**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. (2530). **ลัวะเมืองน่าน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ อมรินทร์ พรินต์ติ้งจำกัด.
- ฐนวิทย์ ไกรเพิ่ม. (2559). ทฤษฎีความหมายกับการแปลบริบททางวัฒนธรรมในวรรณกรรม แปลเรื่อง เมณูคนบาป जानโปรตสำหรับคนใจร้าย ของ ฌอง เตลเล่ **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต**, 12(21), 49-66.
- รัชนี กาวี. (2558). **นิทาน ตำนาน ภูมินามและประวัติศาสตร์: บทบาทหน้าที่ คุณค่าและ อัตลักษณ์ของชุมชนท่าผาป๋ม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน** [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่].
- ศิริพร ณ ถลาง. (2539). **การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของคนไท** [วิทยานิพนธ์อักษร ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- อาสา คำภา. (2555). ปู่สะย่าสะ กับประเพณีเลี้ยงผีเมืองเชียงใหม่. **วารสารสังคมศาสตร์ สุรนารี**, 6(2), 99-122.
- อรรถรัตน์ ฆะสันต์. (2553). **คติความเชื่อและภูมิปัญญาซึ่งสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐาน ผังหมู่บ้านและบ้านเรือนของชุมชนชาติพันธุ์ลัวะ ในประเทศไทย** [ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น, มหาวิทยาลัย ศิลปากร].
- อภิสิทธิ์ สัมยศ. (2550). **วิถีชีวิตของชุมชนลัวะกับการพัฒนา: กรณีศึกษา บ้านสาม ตำบลห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน** [ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน, มหาวิทยาลัยแม่โจ้].

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. (2543). ลัวะ (ละว้า): ศึกษาจากเอกสารคัมภีร์ใบลานและจารึก.
เชียงใหม่: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

เอื้อมพร จรนามล. (2556). โลกทัศน์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทลื้อ อำเภอเชียงคำ
จังหวัดพะเยา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา,
1(3), 28-38.

โอยู แมน และ นันทชญา มหาจันทร์. (2561). ตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-
จ้วง: โลกทัศน์ ความเชื่อและ พิธีกรรม. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์, 26(52), 304-328.

毕登程、隋嘎. (2009). 司岗里. 云南: 云南人民出版社.

陈静、唐曹. (2006). 葫芦与人类起源神话——云南少数民族葫芦崇拜的文化
解读. 湖北社会科学, 9(1), 115-116.

邱铿锋. (1957). 佤族社会历史调查. 云南: 云南人民出版社.

马少展、宁成春. (1981). 中国少数民族. 北京: 人民出版社.

裴晓睿. (2014). 新汉泰词典. 广西: 广西教育出版社.

